

## TILLÆG TIL

### REGIONAL PARTNERSKABSÅFТАLE OM VÆKST OG ERHVERVSUDVIKLING MELLEM REGERINGEN OG BORNHOLMS VÆKSTFORUM

11. JUNI 2009

#### **Indledning**

Verdensøkonomien befinder sig midt i et alvorligt tilbageslag. Det påvirker også Danmark og har medført faldende eksport, aftagende vækst og stigende ledighed i hele landet. Det er væsentligt, at Danmark så hurtigt som muligt kommer tilbage i vækstsporet, og at ledigheden dermed ikke bider sig fast.

Regeringen har taget en række initiativer for at imødegå den aktuelle økonomiske afmatning, blandt andet med bankpakken og kredittpakken, der giver mulighed for statslige kapitalindskud i penge- og realkreditinstitutterne, eksportordninger og aftalen om Forårspakke 2.0, som indeholder lavere skat på arbejde, muligheden for udbetaling af opsparede SP-midler, fremrykning af investeringer og pulje til renoverings- og bygningsarbejde.

Ligeledes er der igangsat en række initiativer, som kan medvirke til at fastholde vækst og beskæftigelse på Bornholm. Gennemførelsen af erhvervsudviklingsstrategien "Det unikke Bornholm, vækst via kreativitet og kvalitet" med fokus på bl.a. tilgængeligheden til og fra Bornholm, de menneskelige ressourcer, brandingstrategien og Grøn energi-området er centrale elementer heri. For at sikre bedre adgang til kapital har vækstforum endvidere udvidet den årlige pulje under EU's regionalfond om tilskud til enkelt virksomheder fra 2 mio. kr. til 10 mio. kr. Endelig har Vækstforum igangsat projektet "Kompetence Forum Bornholm", der giver de bornholmske virksomheder én indgang til strategisk kompetenceudvikling og uddannelsesplanlægning. Ligeledes har Vækstforum været katalysator for at løse evt. "flaskehalsproblemer" i efter- og videreuddannelse af en række faglærte grupper, der er særlig hårdt ramt af finanskrisen, ved at samle parterne på området.

Bornholms Vækstforum, Beskæftigelsesrådet for Hovedstaden og Sjælland, beskæftigelsesministeren og økonomi- og erhvervsministeren har drøftet erhvervs- og beskæftigelsesudviklingen i regionen og mulighederne for at styrke samarbejdet for at imødekomme udfordringerne i den aktuelle økonomiske situation og skabe afsæt for fornyet vækst på Bornholm.

Parterne drøftede blandt andet:

- Muligheder for at flere unge gennemfører en uddannelse, herunder muligheden for at nå målsætningen om, at 95% af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse.
- Hvordan Bornholm sikres en bæredygtig uddannelses- og institutionsstruktur fx ved at samle øens uddannelser i et fælles Campusmiljø.

- Indsatsen for ledige, herunder brugen af redskaber til at håndtere sæsonledighed. Derudover var der fokus på hvordan unges uddannelsesforløb kan tilrettelægges i forhold til sæsonarbejde.
- Hvordan nye vækst- og beskæftigelsesmuligheder inden for blandt andet klima og energi samt fødevareområdet bedst muligt fremmes.
- Hvordan Center for Regional- og Turismeforskning sikres efter 2009.
- Færgetrafikken til og fra Bornholm som én af de vigtigste rammebetingelser for øens udvikling.

Regeringen og Bornholms Vækstforum er på den baggrund enige om nedenstående tillæg til partnerskabsaftalen om vækst og erhvervsudvikling fra 2007 og tillægsaftalen fra 2008 - der indgås inden for eksisterende økonomiske rammer. Parterne er enige om at mødes for at drøfte fremdriften inden for aftaleområderne og vurdere behovet for nye initiativer, der kan indgå i en ny partnerskabsaftale fra 2010.

## **Uddannelse og arbejdskraftudbud**

### **1. Styrket samarbejde på uddannelsesområdet**

Regeringen og vækstforum har i partnerskabsaftalen fra 2007 sat som mål, at flere unge skal have en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse.

I forlængelse heraf har regeringen og de regionale vækstfora gennemført en række tiltag i regi af partnerskabsaftalerne. Både hver for sig og i fællesskab.

For at styrke effekten af tiltagene vil Undervisningsministeriet etablere et nationalt dialogforum, der blandt andet skal fremme et tættere og kontinuerligt samarbejde mellem de relevante aktører.

Dialogforummet vil bestå af uddannelsesinstitutionernes lederforeninger og en repræsentant fra hhv. Kommunernes Landsforening og Danske Regioner. De regionale vækstfora vil blive inviteret til at deltage i relevante møder. Dialogforummet skal blandt andet inden for forsøgs- og udviklingsprojektområdet fremme opdateret viden om de enkelte uddannelsessektorer og styrke en mere tværgående indsats.

### **2. Campus og VEU**

På Bornholm er der etableret et dialogforum med Undervisningsministeriet, hvor der arbejdes for at afdække eventuelle muligheder for at samle øens uddannelses-institutioner med henblik på at sikre en sammenhængende uddannelses- og institutionsstruktur på Bornholm.

Vækstforum prioriterer endvidere, at det erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesområde (VEU) styrkes. Regeringen er opmærksom på Vækstforums ønske om et VEU-center for Bornholm.

### **3. Praktikpladser**

For at bidrage til at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse, vil parterne fortsat bidrage til at øge antallet af praktikpladser og fremme kvaliteten i praktikforløbene.

De regionale vækstfora opfordres til aktivt at arbejde for, at der tilvejebringes praktikpladser og ansættes flere erhvervsuddannelseselever og egu-elever inden for det offentlige område og i de private virksomheder.

Regeringen har sammen med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre i lyset af den aktuelle økonomiske situation indgået en aftale om en praktikpladspakke, der på en række områder forbedrer vilkårene for at etablere nye praktikpladser. Pakken reducerer bl.a. arbejdsgivernes risici ved at tage nye elever ind, selvom der er usikkerhed om tilgangen i ordrebøgerne. I forlængelse heraf drøfter undervisningsministeren og arbejdsmarkedets parter endvidere mulighederne for på kort sigt at øge anvendelsen af skolepraktik.

#### **4. Nationalt center for undervisning i natur, teknik og sundhed**

Parterne er enige om, at en af forudsætningerne for at sikre den fremtidige arbejdskraft er, at flere studerende vælger naturvidenskabelige fag på de videregående uddannelser.

Regeringen har taget initiativ til at etablere et nationalt center for undervisning i natur, teknik og sundhed. Centeret har til formål at styrke, forny og udvikle undervisningen i natur, teknik og sundhed samt relevante beslægtede fagområder i grundskolen, ungdomsuddannelserne og på relevante videregående uddannelser. Centeret skal fx understøtte netværksdannelse mellem undervisere og private virksomheder og yde støtte til udviklingsprojekter. Der lægges op til at centerbestyrelsen, der er ansvarlig for centerets organisering, skal etablere decentrale enheder.

Parterne vil i fællesskab medvirke til at understøtte den lokale forankring af det nyetablerede nationale center for undervisning i natur, teknik og sundhed.

Parterne vil arbejde for, at der udlægges undervisning i natur- og teknikfag på Bornholm, fx i det videnspædagogiske center NaturBornholm.

I forbindelse med etablering af Campus vil det naturvidenskabelige område blive styrket med inddragelse af viden fra bl.a. Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og anden naturvidenskabelig viden opsamlet i forlængelse af implementeringen af Vækstforums Energi-strategi.

#### **5. Tidlig og aktiv indsats for ledige**

Parterne er enige om, at der er behov for en tidlig og aktiv indsats for ledige. For unge er målet med den tidlige indsats en ordinær uddannelse. Bornholm har forholdsmæssigt flere ufaglærte og færre med korte og mellemlange uddannelser.

Regeringen har iværksat flere initiativer, som understøtter en tidlig og aktiv indsats, herunder målrettede uddannelsesstilbud:

- Øget indsats i jobcentrene, herunder den virksomhedsrettede indsats.
- Ufaglærte voksne har fået ret til at komme i voksenlære med tilskud indenfor områder med gode eller rigtige gode beskæftigelsesmuligheder.
- Som led i et 3-årigt forsøg kan jobcentrene fremover give ledige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse eller med en forældet uddannelse mulighed for at deltage i længerevarende uddannelsesforløb. Muligheden gælder for de ledige, som ikke umiddelbart kan formidles arbejde inden for deres faglige område. Uddannelsen skal være rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er gode eller rigtig gode beskæftigelsesmuligheder.
- For ledige unge uden uddannelse, som er under 30 år, er målet at komme i gang med en uddannelse på ordinære vilkår. Derfor fremrykkes tidspunktet for hvornår de unge skal aktiveres første gang til senest efter 3 måneders ledighed.
- Ungereglerne forenkles hvilket sikrer, at sagsbehandlerne i jobcentret har fuld fokus på, at ledige unge kommer i gang med en kompetencegivende uddannelse eller hurtigt får et job. Derudover får jobcentermedarbejderen friere hænder i forhold til at kunne vælge fra paletten af redskaber til at aktivere de unge.

## **6. Bedre udnyttelse af indvandreres kvalifikationer**

Regeringen har udviklet en række værktøjer og støttemuligheder, som skal sikre integrationen af indvandrere på arbejdsmarkedet og bedre udnyttelse af indvandreres kvalifikationer.

De regionale aktører inviteres til at indgå i et samarbejde om at udbrede brugen af disse værktøjer.

## **7. Erhvervsakademier, professionshøjskoler og videncentre som omdrejningspunkt for erhvervsfremme i regionerne**

Mange virksomheder efterspørger medarbejdere med kompetencer til at indgå i, gennemføre og lede innovationsprocesser. Særligt små og mellemstore virksomheder rekrutterer medarbejdere med disse kompetencer fra Undervisningsministeriets videregående uddannelsesinstitutioner.

Parterne er enige om at undersøge mulighederne for at fremme uddannelsesinstitutionernes samarbejde med det regionale erhvervsliv om uddannelse af medarbejdere med viden om fx brugerdreven innovation, innovationsledelse eller klimarelaterede spørgsmål.

Samarbejdet vil fx kunne bestå i udvikling af efter- og videreuddannelses tilbud, dialog om, hvordan innovation eller klima kan integreres i undervisningen fx ved at gennemføre konkrete udviklingsprojekter i virksomheder i forbindelse med undervisningen samt i opbygning af erhvervspolitiske videncentre på uddannelsesinstitutionerne.

I samarbejde mellem Undervisningsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og de regionale vækstfora kan der udvælges konkrete erhvervspolitiske satsningsområder, indenfor hvilke uddannelsesinstitutionerne skal opbygge særlig viden og kompetencer.

Bornholms Vækstforum har dels givet tilskud til gennemførelse af et undervisningsforløb på Center for Regional- og Turismeforskning i Oplevelsesledelse i yderområder - på masterniveau - (MOLLY), dels et kompetencekoblingsprojekt på Glas- og Keramikskolen, hvor der satses på innovation og samarbejde mellem kunsthåndværkere og erhvervsliv.

Parterne er enige om at følge de initiativer, der allerede er taget på Bornholm - med henblik på at bruge projekternes erfaringer i eventuelt fremtidige projekter. Kulturministeriet vil blive inddraget i samarbejdet, hvor det er relevant.

Parterne er enige om, at der skal arbejdes på at finde en løsning, så den videre drift af Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) kan fortsætte efter 2009.

## **Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder**

### **8. Risikovillig kapital**

Parterne er enige om at have fokus på fortsat at medvirke til, at virksomheder har adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.

Regeringen har med bank- og kredittpakken gennemført en række tiltag, der bidrager til, at der er et tilstrækkeligt kapitalgrundlag i den finansielle sektor. Det mindsker risikoen for, at ellers sunde virksomheder ikke kan få deres aktiviteter finansieret i kreditinstitutterne.

Regeringen har nedsat et udvalg for "Fremtidens marked for risikovillig kapital", der skal se på mulighederne for at tiltrække kapital i de kommende år. Udvalget skal som led heri komme med forslag til, hvorledes den risikovillige kapital i højere grad kan understøtte målsætningen om at skabe flere nye vækstvirksomheder. Regeringen vil drøfte situationen på markedet for risikovillig kapital med partierne bag globaliseringsaftalen i efteråret 2009.

Bornholms Vækstforum har i 2009 udvidet rammen af tilskud til enkeltvirksomheder under EU's regionalfond fra 2 mio. kr. til 10. mio. kr.

### **9. Supplerende strukturfondsfinansieret indsats til rådgivning og kapital til unge innovative virksomheder**

Regeringen har øremærket i alt 30 mio. kr. til medfinansiering af strukturfondsfinansierede regionale projekter, der har til formål at støtte kvalificerede opstartsvirksomheder og/eller unge innovative virksomheder (SMV) i et sammenhængende forløb, der kombinerer rådgivning og kapital. Hvert vækstforum kan få medfinansiering til ét projekt. Erhvervs- og Byggestyrelsen tager initiativ til nærmere dialog omkring rammerne for udmøntningen af de 30 mio. kr.

### **10. Sammenhængende rådgivningssystem**

En række aktører bidrager til det offentlige rådgivningssystem - fx lokale erhvervsrådgivningsenheder, væksthuse, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter, Danmarks Eksportråd, Dansk Design Center og Patent- og Varemærkestyrelsen.

Parterne er enige om at skabe et mere sammenhængende rådgivningssystem for nye og mindre virksomheder med vækstpotentiale.

Med etableringen af de regionale væksthuse er adgangen til kvalificeret rådgivning styrket. Bl.a. via ambassadørordninger og kompetenceudvikling af væksthuses medarbejdere i samarbejde med en række styrelser og ministerier.

Regeringen har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der bl.a. har til opgave at udarbejde et forslag for samspillet mellem aktører i rådgivningssystemet, der skal sigte mod, at de forskellige dele af rådgivningssystemet bliver mere sammenhængende for iværksættere og virksomheder. Parterne vil i fællesskab udmønte relevante indsats i

forlængelse af regeringens udspil, særligt tiltag der kan bidrage til kvaliteten og sammenhængen mellem det nationale, regionale og lokale niveau i det offentlige rådgivningssystem.

På Bornholm har Vækstforum arbejdet for et "Single Point of Entry" og ved etableringen af Business Center Bornholm fremmet en sammenhæng i rådgivningsindsatsen i samarbejde med Væksthus Hovedstadsregionen.

### **11. Uddannelse i iværksætteri, innovation og entreprenørskab**

Parterne er enige om at styrke samarbejdet om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne og således bidrage til, at Region Hovedstaden fastholder det høje niveau for antallet af nystartede virksomheder og for resten af regionerne og Bornholm, at der etableres flere nye virksomheder.

Regeringen vil skabe en samlet offentlig strategi for uddannelse i iværksætteri, innovation og entreprenørskab i hele uddannelsessystemet, med fokus på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser.

I den forbindelse vil man søge at skabe en organisering, der kan samle aktørerne inden for uddannelse i iværksætteri.

Vækstforum er positivt indstillet overfor at støtte op om den nye organisering af indsatsen og vil bidrage til gennemførelsen af relevante aktiviteter på øen.

## **Innovation**

### **12. Virksomhedsrettet innovationsstrategi**

Parterne har sat som mål, at andelen af innovative virksomheder skal øges, at virksomhedernes midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP og at flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter og serviceydelser.

Regeringen vil i 2009 udarbejde en virksomhedsrettet innovationsstrategi med henblik på at sikre, at virksomhederne har gode rammevilkår for deres innovationsaktiviteter. Som led i udarbejdelsen af strategien undersøges blandt andet om der er behov for at styrke rammerne for offentlig-privat innovation til gavn for kvalitet og effektivitet i de offentlige serviceydelser og for nye forretningsmuligheder i erhvervslivet.

Vækstforaene vil blive inddraget i udmøntningen af strategien i relevant omfang.

### **13. Klyngesamarbejde**

Danmarks Vækstråd har til regeringen og de regionale vækstfora i maj 2008 påpeget, at Rådet ser et potentiale i et styrket tværregionalt samarbejde om fælles udfordringer på tværs af vækstfora. På den baggrund støttede Danmarks Vækstråd i 2008 via den konkurrenceudsatte pulje en række projekter, der kan forbedre rammevilkårene for udvikling af erhvervsklynger. Som led i udmøntningen af den konkurrenceudsatte pulje har Danmarks

Vækstråd bakket op om at støtte udviklingen af projektet "Reg X". RegX kan på nationalt plan fremme klyngeudvikling og open-innovation samarbejde på tværs af klynger og regioner. Reg X forventes at stille viden til rådighed og yde tilbud om kompetenceopbygning, forsknings- og udviklingsaktiviteter, erfaringsopsamling og vidensspredning.

Som led i det fortsatte arbejde med at styrke grundlaget for arbejdet med styrkepositioner og klynger vil parterne bidrage til at fremme samarbejdet mellem relevante regionale projekter, der arbejder med klyngeudvikling, måling mv.

Rådet for Teknologi og Innovation under Videnskabsministeriet vil samarbejde med vækstfora om at sikre relevant koordinering og videndeling mellem RegX og de nationale innovationsnetværk, herunder fx indgå i styregruppen for RegX.

Bornholms vækstforum lægger i sin erhvervsudviklingsstrategi stor vægt på klynge-samarbejde og har allerede i forbindelse med udviklingen af strategien nedsat klyngearbejdsgrupper. Bornholms Vækstforum har desuden igangsat et større projekt om Klyngeudvikling i yderområder med Væksthus Hovedstadsregionen som projektansvarlig, og som tager udgangspunkt i arbejdet omkring udviklingen af vækstpotentialerne i de nedsatte klyngearbejdsgrupper på Bornholm.

#### **14. Innovation og internationalisering**

Parterne er fortsat enige om betydningen af at videreudvikle det eksisterende samarbejde om innovation.

For mange virksomheder kan det være en fordel at have adgang til internationale kilder til innovation og førende udenlandsk teknologi, viden og netværk. Danmarks Eksportråd vil derfor invitere de regionale vækstfora/Væksthusene til at indgå i en styrket dialog med de danske innovationscentre i Shanghai, München og Silicon Valley med henblik på øget samarbejde.

### **Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme**

#### **15. Oplevelsesøkonomi**

Regeringen og de regionale vækstfora er enige om, at der er behov for at samarbejde om at realisere de erhvervmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien.

Parterne vil arbejde for at sikre en god regional forankring af arbejdet i det kommende Center for Kultur- og Oplevelsesøkonomi. På Bornholm vil det bl.a. ske i samarbejde med Dansk Videncenter For Oplevelsesøkonomi (DANVIFO).

Derudover vil både regeringen og de regionale vækstfora støtte op om arbejdet i de fire oplevelseszoner om mode, computerspil, madkultur og musik og samarbejde for at sikre en god regional forankring af arbejdet.

Regeringen vil med udspillet om grøn vækst fremme en mere værdiskabende fødevarerindustri. Bornholm har gennem en årrække arbejdet målrettet og succesfuldt med udvikle



og afsætte regionale fødevarer. Parterne er enige om, at der i Danmark - herunder på Bornholm - er et potentiale for at styrke satsningen på udvikling og afsætning af fødevarer.

## **16. Turisme**

Regeringen og de regionale vækstfora er enige om at samarbejde om at skabe øget værditilvækst i turismen.

VisitDenmark har udarbejdet en fælles strategi for dansk turisme frem mod 2015, som samler de lokale, regionale og private parter i turismen. Regeringen bakker op om den fælles strategi.

De regionale vækstfora og regeringen er enige om at indgå i dialog om, hvordan den fælles strategi bedst muligt implementeres såvel nationalt som regionalt. De regionale vækstfora vil implementere den fælles strategi og således lade den fælles strategi afspejle i de regionale erhvervsudviklingsstrategier / handlingsplaner. For så vidt angår implementeringen af erhvervspartnerskaber forventes vækstforaene at bidrage i forhold til de indsats, som matcher turismeudviklings- og markedsføringsbehovene i den enkelte region.

Regeringen vil desuden invitere de regionale vækstfora til at bidrage til regeringens arbejde med at sikre den bedst mulige fremtidige organisering af den danske turismeindsats.

## **Grøn vækst**

### **17. Regional implementering af Erhvervsklimastrategi**

Regeringen og de regionale vækstfora er enige om at fremme et godt samspil og samarbejde mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.

Parterne er enige om at indgå i dialog om, hvorledes initiativer i regeringens kommende Erhvervsklimastrategi bedst muligt forankres regionalt. Regeringens Erhvervsklimastrategi skal sikre de bedst mulige betingelser for, at dansk erhvervsliv kan udnytte det globale behov for at forebygge og tilpasse sig klimaforandringerne.

Bornholms Vækstforum har udarbejdet en energistrategi. Strategien er opdelt i tre kategorier: en borgerrettet del (Bright Green Citizen), en industri- og håndværksrettet del (Bright Green Industry) og en videnbaseret del (Bright Green Engineering). Med udgangspunkt i de rammebetingelser på klimaområdet, som bl.a. søges fastlagt i regeringens Erhvervsklimastrategi, vil Vækstforum arbejde for at skabe rammer for et nyt væksterhverv på energiområdet på Bornholm, herunder at bruge øen som afprøvning af nye energiløsninger.

Bornholms Vækstforum satser i sin brandingstrategi på at gennemføre initiativer, der samlet set bidrager til at Bornholm i 2014 er kendt som "Bright Green Island".

### **18. Fokus på regional grøn vækst**

Udviklingen af Danmark til en grøn vækstøkonomi skal forankres bredt i det danske samfund. Regeringen ønsker en udvikling, hvor alle områder i Danmark bidrager aktivt til omstillingen af det danske samfund til grøn vækst og får del i de nye udviklingsmuligheder. Regeringen vil derfor fremlægge et regionalpolitisk udspil om et Danmark i balance og invitere de regionale vækstfora til at bidrage til udviklingen og forankringen af relevante tiltag.

Som led i udmøntningen af "Grøn vækst" vil repræsentanter fra vækstfora blive inviteret til at deltage i innovationspartnerskaber i forbindelse med oprettelsen af GUDP (Grønt Udviklings- og Demonstrations Program).

Bornholms Vækstforum har igangsat et projekt "Grøn energi i innovative netværk", der har til formål at udvikle og facilitere et offentligt-privat netværk af energiaktører og interessenter på Bornholm, herunder dannelse af en energiklynge med henblik på at skabe grøn vækst på Bornholm.

### **19. Deltagelse i fokusanalyse vedrørende udvikling i udkantsområder**

Regeringen og vækstfora er enige om, at det skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også landdistrikter og yderområder.

Parterne er enige om at styrke det videnbaserede grundlag for den fremtidige erhvervsudvikling i de tyndt befolkede områder. Parterne har i den forbindelse igangsat en analyse, der skal udpege strategiske indsatsområder og konkrete projektforslag. Fra regeringens side deltager Indenrigs- og Socialministeriet samt Økonomi- og Erhvervsministeriet. Bornholms Vækstforum deltager i dette arbejde og forventer at kunne anvende dele af analysens konklusioner i arbejdet med udviklingen af Bornholms Vækstforums næste erhvervsudviklingsstrategi.

## **Trafikken til og fra Bornholm**

### **20. Prisniveau for færgetransport**

Parterne er enige om, at tilgængeligheden til og fra Bornholm er en central rammebetingelse for den videre udvikling af øens erhvervsliv. Resultatet af kontrakten om færgebetjeningen af Bornholm, der gælder fra 1. september 2011 og frem til 31. august 2017, har givet bedre tilgængelighed, øget kapacitet og bedre muligheder for godstransporten og fragtkapaciteten til og fra Bornholm.

### **21. Ekstra kapacitet**

Parterne er enige om, at der skal arbejdes på at finde en tidssvarende løsning på kapacitetsproblemerne i den 16 måneders periode, som indeværende færgekontrakt er forlænget med (fra 1. maj 2010 til 1. september 2011).

## **Grænseoverskridende samarbejde**

### **22. Det grænseoverskridende samarbejde**

Det grænseoverskridende samarbejde er styrket finansielt i perioden 2007-13. Fra 2007-2013 har EU via strukturfondene stillet ca. 104 mio. kr. årligt til rådighed til grænseoverskridende og tværnationale samarbejde, hvilket er en betydelig forøgelse i forhold til perioden 2000-2006. De regionale vækstfora indgår i de tværnationale styringskomiteer og indstiller om eventuel medfinansiering af de regionale udviklingsmidler.

Parterne er enige om, at der fortsat skal være et stærkt samarbejde i forhold til naboregioner. Regeringen står fortsat til rådighed for at drøfte de løbende muligheder, der er i de enkelte grænseoverskridende samarbejder.

## Status for fremdriften i implementeringen af partnerskabsaftalen om vækst og erhvervsudvikling fra 2007 og tillægsaftalen fra 2008

Initiativer (Initiativer fra tillægsaftale 2008 er markeret med "T".)	Status på aktiviteter
<b>Tema 1. Uddannelse og arbejdskraftudbud</b>	
1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes	Deltagelse i et landsdækkende projekt "Ungdomsuddannelser til alle" og i et projekt om frafald på SOSU-skoler.
2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses-tilbud øges	Et system til overvågning og analyse af det bornholmske arbejdsmarked er under udvikling.
3. Indsats for flere praktikpladser	Tæt dialog mellem Bornholms Erhvervsskole og de nedsatte klyngearbejdsgrupper.
4. Styrkelse af undervisnings- og videncmiljøer inden for de videregående uddannelser	To projekter iværksat, bl.a. en masteruddannelse i oplevelsesøkonomi i yderområder. Uddannelsesstrategi for de videregående uddannelser på Bornholm under udarbejdelse. Gennemført undervisningsforløb på CRT om innovationsledelse.
5. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser	Vækstforum er høringspart på lovforslag på uddannelsesområdet. Desuden er der i professionshøjskolernes udviklingskontrakter indsat en selvstændig hovedmålsætning om "Uddannelse til flere". UVM har i 2008 medvirket til udmøntningen af en selvstændig hovedmålsætning om uddannelse til flere i samtlige udviklingskontrakter for professionshøjskolerne i 2008.
6. Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering	Projekt "Kompetence Forum Bornholm", der etablerer én indgang til rådgivning, vejledning og arbejdsmarkedsrettet uddannelse og efteruddannelse er iværksat. Der er oprettet et voksenvejledningsnetværk.
7. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken	Der er udviklet en fælles overvågningsmodel i samarbejde mellem VF-sekretariater, beskæftigelsesregioner, Arbejdsmarkedsstyrelsen og Erhvervs- og Byggestyrelsen. Virksomhedspaneler er under nedsættelse.
8. Dialogforum for uddannelserne på Bornholm	Dialogforum er etableret og arbejdet med Bornholms Institutionsstruktur på uddannelsesområdet er igangsat.
9. Fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft T	Bornholm er omfattet af tre nationale initiativer.
10. Kreative uddannelser T	Projekt "Udvikling af teorimodul" på Glas- og Keramikskolen er gennemført. Forprojekt om kompetencekoblinger er gennemført. Fusionen af skolen med Danmarks Designskole skal give et større sammenhængende uddannelsesmiljø.
11. Arbejdskraftbesparende teknologier T	Der er afholdt indledende møde og etableret pulje til fremme af de erhvervsmæssige potentialer heri.
<b>Tema 2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder</b>	
12. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen	Væksthuset er etableret som knudepunkt for en styrket rådgivningsindsats. Global Entrepreneurship Week gentages i 2009.
13. Specialiserede rådgivningstilbud	Der er gennemført en række kompetenceudviklingsforløb for væksthusets medarbejdere, etableret Early Warning-ordning, indgået aftale om ambassadørordninger og lanceret IP-intropakke.
14. Styrket adgang til kapital	Vækstfonden har udliciteret arbejdet vedr. proof of business/adgang til tidlig forretningsudvikling via væksthusene til Connect. Der er indgået samarbejdsaftale mellem Vækstfonden og væksthuset, der giver virksomhederne adgang til rådgivning om finansiering i væksthuset.

15. Samarbejde om iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne	Young Enterprise, der er overgået fra Bornholms Erhvervsskole til Business Center Bornholm, har perspektivet med. Statsligt initiativ igangsæt, som vækstforum inviteres til at deltage i.
16. Vækst via klynger	To projekter iværksat, bl.a. om klyngeudvikling i yderområder. Tilvejebragt fælles videngrundlag.
17. Specialiserede rådgivningstilbud T	Der er indgået aftaler om udvikling af cleantechvirksomheder og ambasadørordning om miljøeffektiv teknologi.
<b>Tema 3. Innovation</b>	
18. Styrket samarbejde om innovation	Initiativet er igangsæt. Indgår via Væksthus Hovedstadens arbejde på Bornholm
19. Brugerdreven innovation	Projekt "Det borgerdrevne 2. generations bioethanolanlæg" er iværksat. Flere andre projekter er under forberedelse bl.a. projektet "Bornholmske fødevarer – fremtiden innovative eksportvare".
20. Vækstforum som samarbejdspart	Rundbordsamtaler med Rådet for Teknologi og Innovation (RTI) og VF formandskaber afholdt. Sammen med RTI vil VF skabe overblik over statslige og regionale innovationssystem..
21. Offentlig-privat samarbejde	Afholdt møde med Erhvervs- og Byggestyrelsens OPS-rejsehold.
22. Strategisk forskning	Der bliver udbudt 1 mia. kr. i 2009 til strategisk forskning inden for en række områder, heriblandt sundhed, energi, miljø og fødevarer.
23. Virksomhedsrettet innovationspolitik T	Afholdt møde om den virksomhedsrettede innovationsstrategi og indgået strategisk samarbejdsaftale med RTI.
<b>Tema 4. Videnspredning</b>	
24. Styrket videnspredning mellem universiteter, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter og erhvervsliv	Dialog med RTI/ FIST om, hvordan ordningerne kommer bedre ud til yderområderne. VTU har igangsæt to nye virkemidler – forskningskupon og videnkupon – der skal styrke videnspredningen mellem universiteter og SMV'er.
25. Øget anvendelse af ny teknologi	Iværksat projekt og udviklet hjemmeside om ny teknologi i turistinformation.
26. Samspil med uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland	Igangsæt initiativ i regi af Bornholms Akademi.
27. Samarbejde med Center for Regional- og Turismeforskning	Iværksat projekt "Master i Oplevelsesledelse".
28. Samarbejde med Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) og Bornholms Lakseklækkeri	Udarbejdet anbefalinger på baggrund af rapport om bornholmske akvakulturmuligheder.
<b>Tema 5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme</b>	
29. Tiltrækning af udenlandske virksomheder	Væksthus Hovedstadens samarbejde med Invest in Denmark omfatter Bornholm.
30. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært	En række projekter og aktiviteter iværksat, hvoraf flere sigter på at udvide turistsæsonen.
31. Branding af Bornholm	Gennemført "brandingcamp" og udarbejdet brandingstrategien "Mere Bornholm".
32. Turisme T	Vækstforum har mødet med VisitDenmark om den fælles strategi for dansk turisme.
33. Oplevelsesøkonomi T	Udnævnt en oplevelseszone, modezonen, for hele Danmark. Nedsat bestyrelse for center for kultur- og oplevelsesøkonomi.

<b>Tema 6. Energi</b>	
34. Samarbejde om fremme af vedvarende energi	Dialog med Lolland kommune om demonstration af vedvarende energi-projekter.
35. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi	Regeringen har i 2008 iværksat program for udvikling og demonstration af energiteknologier (EUDP).
36. FN's klimakonference COP 15 T	Deltagelse i fire nationale initiativer: EnergyMap, EnergyTours, Klima-DM og Erhvervskalenderen på Klimakonsortiets hjemmeside.
37. Energi T	Iværksat projekt "Grøn energi i innovative netværk". Desuden er tre nationale energibyer udpeget, etableret videncenter for rådgivning til byggebranchen og indgået aftale om energibesparende foranstaltninger i regionernes bygninger.
38. Vedvarende energi T	"Grøn energi" er tilføjet som nyt indsatsområde i den regionale erhvervsudviklingsstrategi "Bornholms Energistrategi 2025 - Vejen til et MERE bæredygtigt Bornholm" er udarbejdet. EUDP-tilskud på 78 mio. kr. til etablering af BornBiofuel.
<b>Tema 7. Landdistriktsudvikling</b>	
39. Udvikling af jordbrugs- og fødevarersekto-ren	Landbrugsstrategien er udarbejdet af jordbrugsklyngen i regi af vækstfo-rum: "Udvikling af Bornholms landbrug - invitation til samarbejde"
40. Landdistriktsprogram: koordination med lokale aktionsgrupper	Fire initiativer om bl.a. gensidig repræsentation VF – lokale aktions-grupper, høring og møder iværksat.
<b>Tema 8 Trafikken til og fra Bornholm</b>	
41. Tilgængelighed	Indgået kontrakt om færgeudbuddet i perioden 1.9.2011 – 1.9.2016.
42. Øget kapacitet	Følges via Trafikkontaktrådets arbejde.
43. Gods og fragt	Følges via Trafikkontaktrådets arbejde.
<b>Tema 9. Grænseoverskridende samarbejde</b>	
44. Styrkelse af Øresunds- og Østersøsamar-bejdet	Deltagelse i de grænseoverskridende Interreg IV-programmer, hvor der er udvalgt projekter til støtte. Vækstforum følger Øresunds-komiteens arbejde og arbejdet med ny strategi. Bornholm er udpeget som kontaktpunkt for South Baltic-programmet.
45. Øget internationalisering	Indgår i Væksthus Hovedstadsregionens tilbud om specialiseret rådgivning. Planlagt etablering af et "Baltic Business Centre" på Bornholm indgår i VHHRs overvejelser
<b>Tema 10. Virksomhedernes samfundsansvar</b>	
46. Virksomhedernes samfundsansvar	CSR er introduceret for væksthuset, som formidler til virksomhederne.